

תפארת רפאל

מיסודו של הראשון לציין מרן רבנו עובדיה יוסף צוק"ל

עלון תורה והלכה לכל בני המשפחה

יוצא לאור ע"י תלמוד תורה ומפעלי חסד

תפארת רפאל עטרת שרה

לשכת רפאל צידה בן פנחס ז"ל לשל סרה צידה בת דיה עליה

פְּרֻשֵׁת: קֶרַח

עלון מס': 1,803 | תש"פ

ליקט וערך: הרב רפאל זבחי שליט"א
רב בק"ק "תפארת רפאל" תל-אביב

העלון נוסד בשנת תשמ"ה (1985)
בידי הרב שלמה זבחי שליט"א

מרד בה', חסר סיכוי!

הפרשה מתחילה בתמיהה. "ויקח קרח": מה לקח? לא כתוב... המפרשים עומדים על כך, ומתריצים תירוצים שונים: "לקח מקח רע לעצמו", "ליבו לקחו", "לקח עצמו לצד המחלוקת". כל התירוצים נכונים. ובכל זאת אולי יורשה לומר, שאין מקרא יוצא מדי פשוטו, וממש זאת רצתה התורה הקדושה לומר: "ויקח קורח", מה לקח? כלום!... למה הכוונה? פשוט מאוד: נניח שציד יוצא לצייד ונתקל בצבי ישן. ונניח, שהוא מתקרב אליו בשקט בשקט - ותופס אותו, יש לו משהו ביד? בטח! הוא צד צבי! אבל נניח, שציד יוצא לצייד ורואה נמר ישן. והוא מתקרב בשקט בשקט ומתנפל עליו בשתי ידי, יש לו משהו? אולי לנמר יש, ארוחת בוקר.

כשקורח הולך לחלוק על משה רבינו, איש האלוקים, שחולל את כל הניסים במצרים וקרע את הים לפני בני ישראל, הוריד להם מן והוציא מים מן הסלע, עלה לשמים והוריד את התורה, האם יש לו איזה שהוא סיכוי לנצח? הרי זו מערכה אבודה מראש! "ויקח קורח" - וכלום לא לקח. האדמה לקחה אותו... קורח, כמובן, לא היה הראשון ולא היה האחרון. זכות הראשונים מגיעה אולי לדור הפלגה, שהחליטו לבנות מגדל וראשו 'בשמים', להציב בראשו פסל ובידו חרב המופנית כלפי מעלה, אל השמים... זה נשמע כל כך מגוחך, כל כך ילדותי! כשיתוש נלחם בבן אדם, יש ליתוש סיכוי. העקיצות מעידות על כך. אבל כשבן אדם "נלחם" בבורא - הרי זה מצחיק, איזה סיכוי יש לו?... הקדוש ברוך הוא אפילו לא הרג אותם, רק שינה את שפתם, וכבר זרקו פטישים איש על ראש רעהו..."

אבל האנושות לא לומדת לקח. פרעה ניסה להיות גיבור. אנו יודעים במה שילם על כך. ממכת דם ועד לים סוף שפלט את גופותיהם של פרשי מצרים, שארית גאוותם... פרעה, פשוט, לא בחר את היריב הנכון, הוא יכול להלחם בכוש, במדיין, אבל להלחם בבורא עולם - זה גדול עליו... האם למדו את הלקח? ודאי שלא! סנחריב ניגף לפני שערי ירושלים, עם מאה שמונים וחמשה אלף ראשי גדודיו וחייליהם. המן התנדב למלא את מקומם. הוא ביקש להשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים. יועצי המלך הזהירו אותו שאין לו סיכוי. הזכירו לו מה עשה ה' לפרעה, לסיסרא, לסנחריב, אבל הוא ביטל את הדברים: "אלוקים שאיבד את פרעה, כבר זקן הוא"... איזו שטות! מה שבטוח, שהמן לא הגיע לזיקנה, והעניק לבני ישראל עוד יום ששון ושמחה. נו, אז למדו את הלקח? איפה! עצמותיו של אנטיוכוס התפקקו, במוחו של טיטוס ניקר יתוש, פן יאבדו כל אויביה, ה'! ועד להתאבדותו של היטלר, ומותו המסתורי של סטאלין.

בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא הבטיחנו על ידי נביאיו: "כל כלי יוצר עליך לא יצלח"! סאדם חוסיין, הוא ההוכחה האחרונה! כי כך השמיענו רש"י על הפסוק: "קומה ה' ויפצו איביה, וינסו משנאיך מפניך". - ששונאי ישראל הם משנאיו של הקדוש ברוך הוא, והוא הנלחם בהם!

הדבר נכון לגבי השונאים המבקשים להשמיד את העם, מפרעה ועד לשליטי ערב, והוא נכון גם לגבי אלו המבקשים ללחום בתורה ובמצוות, כמו קורח לפני שלושת אלפים שנה - כמו היוונים בתקופת הבית השני - וכמו שונאי הדת שבימינו, המתנכלים לכל הקדוש והיקר לנו. לחינוך הטהור, ללומדי התורה, לבתי הכנסת ולמקוואות, לכל דבר שבקדושה. כואב הדבר, שהרי גם הם, הנלחמים בנו, אחינו הם, יהודים כמונו. על כן נפנה אליהם בקריאה היוצאת מלב אוהב, בקריאתו של משה רבינו: "רב לכם", זה גדול עליכם. אל תתחילו עם הקדוש ברוך הוא, אף אחד לא ניצח אותו רדו מזה, אין לכם סיכוי!"

ויאמרו אלהם רב-לכם (טז, ג) - לכם ראשי תיבות ל^ויה, נ^הונה, מ^לכות, אלו היו הטענות של קורח ועדתו. (רבנו אפרים) **ותפתח הארץ את-פיה** (טז, לב) - מפני מה נענשו קרח ועדתו בעונש משונה כזה, להיבלע אל תוך האדמה? משום שמושה היה עניו מכל האדם ובעיני עצמו היה עפר ואפר, ובכל זאת באו קרח ועדתו וטענו כנגדו מדוע תתנשא, כי ענווה במדרגה כזו הייתה בעיניהם לגאוה והתנשאות. משום כך, לא נותר להם אלא לרדת אל מתחת לפני האדמה, מידה כנגד מידה. (רבי זאב מסטריקוב)

מספר המתים במגפה על דבר קורח היו י"ד אלף ושבע מאות (14.700), וסמך לכך: **תש יד**, תש = 700, יד = 14 (אלפים). **כלומר**: שאהרן הכהן על ידי הקטורת שאחז בידו, התיש כוחו של משחית. (ש"ך)

למשמרת לאות לבני-מרי (יז, כה) - הם 250 איש אשר לקורח, **מרי** בגימטריה 250. (שמנה לחמו)

מעשר שני יפריש בשנים א, ב, ד, ה. וסימנך: **משיב אבדה** (כלומר: הפרשת המעשרות היא כמשיב את האבדה לבעליה). **משיב** - ראשי תיבות מעשר שני יפריש בשנים א, ב, ד, ה.

בפרשתנו מצויה המילה בעלת ערך הגימטריה הגבוה ביותר בתורה "**תשתרר**", = 1,500. בתנ"ך כולו המילה 'הכבדה' ביותר היא "**אתחשששתא**" (עזרא ד, ז). **גמטריה** (הניקוד הספרדי המסורתי גורס: **גימטריה**), היא מילה יוונית "גאמה טריה". חז"ל משתמשים לעיתים במדרשים בגימטריאות והיא נמנית בין המידות שהתורה נדרשת בהן. **הגימטריאות** נקראות 'פרפראות לחוכמה' ובדרך כלל אין למדים מהן הלכות, חוץ ממקרים בודדים, כגון סתם נזירות שלשים יום כמנין "יהיה". רש"י השתמש בכל התנ"ך בגימטריה רק בכעשרה מקומות ואילו נכדו הרשב"ם הרבה להשתמש בה.

שבנו **חבורה של יהודים בורים ועמי ארצות**, החליטו לייסד להם בית כנסת בלי דריסת רגל ללמדנים. בפרשת קרח, עלה הקורא על הבימה ומיד כשהתחיל לקרוא, הפסיק ואמר: "יש שגיאה בספר התורה, כי כתוב קרח בחי"ת במקום בכ"ף". שאלוהו המתפללים: "מנין לך שקרח נכתב בכ"ף? השיב הקורא: "הרי אחד הסימנים בהגדה של פסח הוא "כורף" בכ"ף, הסכימו המתפללים לדבריו, אך החליטו לגרשו בטענה שהרי למדן גדול הוא ואין מקומו בבית הכנסת שלהם..."

מושגים ביהדות

ג' בתמוז ב'תפ"ט, הוא היום בו עצר יהושע את מהלך השמש והירח במלחמת כיבוש ארץ ישראל, "שָׁמַשׁ בִּגְבָעוֹן דָּוִם וַיְרַח בְּעַמְקֵי אֵילָוִן".

ד' בתמוז ד'תתקל"א, נפטר "רבנו יעקב תם" נכד רש"י ומגדולי בעלי התוספות על הגמרא, לאחר שלבו נשבר מצער על הריגת 31 קדושים בבליישי במסעי הצלב, ונטמן בצרפת.

סיפור השבוע

מן השמים הוכיחו

כשעדת קורח מרדה במשה רבינו וכפרה בשליחותו, מסר דינו לשמים וממרום הוכחה צדקתו. כך גם במעשה שלפנינו. **הגאון הקדוש רבי ניסים ביתאן זצ"ל** מג'רבא שבתוניס, היה יושב על התורה והעבודה, ולפרנסתו היה קונה צמר ונותן לערבי אחד לארוג ממנו טליתות. הערבי היה מביא לרב את האריגים והרב היה מוכרם ומתפרנס בדחקות, ובלבד שיוכל להמשיך ולעסוק בתורה הקדושה בקדושה ובטהרה. באו ואמרו לרב: "דע לך, שהערבי מרמה אותך, הוא גונב ממך צמר, ומוכרו. אינו משתמש בכלולו לאריגת הטליתות!" אבל הרב מיאן להטות אוזן לדיבה, והאמין לערבי שאינו מועל באימון ואינו שולח יד. ברם, הרינונים לא פסקו, דורשי טובתו של הרב באו והעידו שהערבי מוכר מן הצמר והביאו שמות הקונים, מועדים ומחירים. ניכרים היו דברי אמת. **קרא הרב לערבי**, שהכחיש את הדברים מכל וכל, נשבע בכל הקדוש לו וזעק חמס על החשד בכשרים והטלת הרב. אמר לו הרה: "אף אני לא האמנתי למוציאי הדיבה - וגם כעת איני משוכנע ברעתך, לפיכך, לא אחדל לסחור עימך". נהרו פניו של הערבי... "אבל", הוסיף הרב ואמר, "מכיון שנשבעת באלוקים, אף אני אמסור לפניו את דיני. אם אמנם מעלת בצמר ומכרת ממנו, יענישך כרשעתך, ואם שקר ענו בכך, לא יקרך כלום. מן השמים יוכיחו הצדק עם מי". לא עברו שלושה ימים, והערבי מת מיתה חטופה. נרעשו הכל, הקונים באו והודו שקנו סחורה גנובה, הוברר שהערבי מעל, ושם שמים התקדש בקרב יהודים ונכרים כאחד!

יוסיף חכמה

דתן ואבירים

בפרשתנו, בא הקץ לאחים הרשעים שבמדבר, דתן ואבירים. בני אליאב משבט ראובן. בכמה מאורעות שהיו במדבר מעורבים רשעים שלא הוזכרו בשמם. וחז"ל פירשו לנו שהכוונה לדתן ואבירים. כשמושה היה בבית פרעה ויצא לראות בשלום אחיו. ראה שני אנשים עיבירים נצים. ואלו היו שני האחים הרשעים. וכשאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה לחזור למצרים כי "מתו כל האנשים המבקשים את נפשך", אמרו חז"ל שאלו דתן ואבירים שלא מתו אלא ירדו מנכסיהם, ועניי חשוב מת. המתלוננים על משה ואהרן אחרי גזרת איסוף התבן היו דתן ואבירים. וכאשר רדפו מצרים אחרי ישראל והשיגו אותם חונים על הים, התלוננו דתן ואבירים עליהם. גם בחטא המרגלים לא רצו דתן ואבירים להיכנס לארץ ישראל ואמרו להם "נתנה ראש ונשובה מצרימה", חז"ל דרשו את שמותיהם דתן שעבר על דת אל, ואבירים שאיבד עצמו מלעשות תשובה. וכן אמרו עליהם שעמדו ברשען מתחילתן ועד סופן.

בתרגום יונתן בן עוזיאל כתוב דבר פלא, שדתן ואבירים נותרו במצרים לאחר יציאת מצרים, והם היו אלו שספרו לפרעה כי ברח העם. אחר כך כששמעו שנבקע הים לפני ישראל, יצאו גם הם בעקבותיהם. ה"באר מים חיים", ו- סיף "בשם חז"ל", כי כשדתן ואבירים הגיעו לים סוף הוא נבקע במיוחד לשניהם באופן נפרד מבקיעת הים לכל העם ולכן כתוב "ובני ישראל" מיעוט רבים שניים. לא נמצא מקור מפורש בדברי חז"ל למעט דברי התרגום על יציאת מצרים. אחרים מצאו את מקור הדברים במדרש המפורסם לנשים "צאינה וראינה", שנחשב כמקור קדום ומוסמך. על פי זה מתבארת התפילה: "יודים טבעת. וידידים עברו ים", והרי בני ישראל עברו לפני שהמצרים טבעו. והיה צריך לומר להיפך? אלא שהכוונה לדתן ואבירים שעברו את הים אחרי שהמצרים טבעו בו.

יוסיף דעת

"ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה" (טז, ל) - האבן עזרא מביא פירוש על מה שנאמר כאן, לגבי פתיחת האדמה את פיה - את המילה "בריאה", שיש אומרים שבריאה מורה על מציאות דבר שלא היה לפני כן. ומעיר על זה, שכבר נבקעו מדינות רבות, וירדו הדרים בהן שאולה, וא"כ מצאנו שהאדמה פתחה את פיה כמה פעמים ברעידות אדמה, ומדוע זה נחשב בריאה חדשה יש מאין? ולכן פירש ש"בריאה" שנאמרה כאן, היא מלשון גזירה וניקוב הארץ, כמו שנאמר (יחזקאל כג, מז) "ויברא אותהו בחרבותם". (וכ"פ בפענח רזא) **אולם הרמב"ן** כתב שבאמת בקיעת האדמה איננה בריאה מחודשת, אבל פתיחת הארץ את פיה לבלוע - הוא חידוש שלא נהיה מעולם, כי כאשר תבקע האדמה, כמו שנעשה פעמים רבים ברעש הנקרא "זלולה", תשאר פתוחה, וימלא הנקע מים, יעשה כאגמים, אבל שתפתח ותסגר מיד כאדם הפותח פיו לבלוע ויסגור אחרי בולעו - זה הדבר שנתחדש היום ההוא, כאילו הוא נברא מאין.

לפני שנתיים (יד' סיון תשע"ח) הגאון רבי יעקב כוחי זצ"ל השיב את נשמתו לבוראה בגיל 85 אחרי שנים של ייסורים קשים. הרב עמד בראשות ישיבת 'אורחות התלמוד' ונשיא מוסדות 'מגן הילד' בבני ברק. היה מחותנו של הראשון לציון רבנו יצחק יוסף שליט"א, ובין חתניו הגאון רבי רחמים יוסף, ראש ישיבת 'חזון עובדיה'.

זכינו ובמוסדותנו "תפארת רפאל" בשכונת קרית שלום בתל אביב מסר הרב כוחי שיעורי תורה בכל מוצאי שבת במשך שנים רבות, בהם העמיד תלמידים הרבה, והשיב בנים טועים לאביהם שבשמים. הרב כוחי מסר נפשו על שיעור זה ולא היה מוותר אף פעם, גם בזמנים קשים וכשמזג האוויר היה סוער. כשהחל שיעורו השבועי של הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל מבית כנסת 'היודים' בכל מוצאי שבת, להיות מועבר ע"י הלויין לנקודות בכל רחבי הארץ והעולם, החליט הרב כוחי להפסיק את השיעור הקבוע כדי לא לפגוע חלילה בשיעורו של מרן זצוק"ל. יהי רצון שיעמוד בתפילה על קהילתנו הקדושה ועל כלל עם ישראל - אמן.

מסע הלוויה ונשיאת ההספדים בהלווייתו בבני ברק שלוותה ע"י אלפי תלמידיו ועמך ישראל.

הרב יעקב כוחי זצ"ל במסירת שיעור במוסדותנו

אמרת השבוע

"הריני נותן את כל חלקי בעולם הזה ובעולם הבא, בשביל קורטוב של יהדות." (היהודי הקדוש)

מהלכות כבוד רבו ותלמידי חכמים

- א. דין תלמיד חכם נוהג גם בזמן הזה לרוב הענינים, ולכן גם בזמן הזה הוראה תלמיד חכם גדול, המופלג בתורה וביראת ה' ומורה הוראות בישראל, יש לברך עליו בשם ומלכות "שחלק מהכמתו ליראיו". וחייב אדם בכבוד רבו ויראתו יותר משל אביו. ומצות עשה לקום מפני כל חכם, אפי' אינו זקן, ואפי' אינו רבו.
- ב. מותר לבקש מתלמיד חכם לגמול לו חסד, להושיט לו איזה חפץ, או למסור לחבירו איזה חפץ, וכיוצא בזה. ובלבד שלא יגרום לו בכך לביטול תורה.
- ג. מותר לקרוא לרבו המובהק שלא בפניו "הרב פלוני" או "חכם פלוני". ומכל מקום יש להחמיר בפניו ולקראו בתואר הרב "רבי" פלוני, לקבל מרותו ורבותו עליו.
- ד. הקם מפני זקן, או מפני תלמיד חכם, צריך לעמוד על עמדו לכבודם כל זמן שהזקן או התלמיד חכם עומד, או עד לאחר שעבר מכנגד פניו ד' אמות.
- ה. נאמר בתורה "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן". ופירושו חז"ל, "שיבה" זה שהוא זקן בשנים, וכמו ששנינו במשנה: "בן שבעים לשיבה". "זקן" זה שקנה חכמה, דהיינו תלמיד חכם, שאפילו הוא צעיר חייבים לקום קימה, מלא קומה, כדי להדר את פניו. והיא מצות עשה מן התורה. מצות קימה מפני "שיבה", היא מגיל שבעים שנה ומעלה, והמחמיר לקום מפני זקן בן 60 שנה כדברי האר"י ז"ל, תבא עליו ברכה.
- ו. גם מי שיושב בבית הכנסת ועוסק בקריאת שמע וברכותיה, או בפסוקי דזמרה, חייב לעמוד מלא קומתו מפני זקן בן שבעים שנה, או מפני תלמיד חכם שהגיע להוראה.
- ז. מצוה לקום מפני אשה חכמה בחכמת התורה, וכן מפני אשה זקנה בגיל שבעים שנה, ומצוה זו נוהגת גם בנשים. ובודאי שיש מצוה וחובה על תלמידה לקום מפני מורתה, שלמדה תורה מפיה, ואסור לה לקרוא את מורתה מחנכתה בשמה הפרטי, אפילו בתוספת תואר "הגברת", אלא בתוספת תואר "מורת".
- ח. תלמיד חכם או זקן שנכנסו לבית הכנסת, אין לו לקום מפניהם מיד בכניסתם, ולדון את כל הבית כארבע אמות, אלא עד שיכנסו בתוך ד' אמותיו, שאז יש חיוב גם בזמן הזה לעמוד מלא קומה מפני תלמיד חכם וזקן. אבל אביו או רבו מובהק שנכנסו לבית הכנסת, מיד צריך לקום מפניהם, מפני שחובת קימה מפניהם הוא כמלא עיניו.
- ט. כל דין שנפסק להלכה בדברי מרן השלחן ערוך, שקבלנו הוראותיו בין להקל בין להחמיר, יכול התלמיד להורות לאחרים, אפילו ללא נטילת רשות מרבו. ואפילו אם הרמ"א והאחרונים חולקים על מרן, אנו פוסקים כדעת מרן אפילו להקל, שכבר קבלנו הוראותיו להיותו מרא דאתרא, ועל פיו יצאו ועל פיו יבואו. תלמיד חכם הראוי להוראה, מותר לו לחלוק על רבו באיזה פסק והוראה, וכמובן אם יש לו ראיות הכרחיות והוכחות לכך.
- י. עוון גדול הוא לבזות תלמידי חכמים או לשנאותן ח"ו, וכל המבזה את החכמים אין לו חלק לעולם הבא, והוא בכלל כי דבר ה' בזה. ויש להזהר בזה מאד.

הזמנים לפי לוח "אור החיים" המבוסס על פסקי מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

ידיד	ירושלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
ביטול השבת	7:33	7:30	7:34	7:30
ציאת השבת	8:24	8:22	8:25	8:21
רכישת תם	9:20	9:17	9:21	9:17

עלון השבוע לעילוי נשמת הגבאי המנוח
ניסן בן דוד ושושנה פרייה ז"ל
נפטר ב-כ"ט סיון תשע"ה
במשך שנים רבות עמד על משמרתו כגבאי ביה"כ
"צעירי בני בנימינ" בת"א במסירות רבה.

פרשת השבוע

קרח

(שבת מברכין)

הפטרה

"ויאמר שמואל"
יהושע א' יא

- תלמוד תורה לנשים
- שיעורי תורה ויהדות לבנות
- כלל וכלל מדרש
- בגדים תורניים
- קידוש החוקים
- מכון הנצחת ספרים וחקי סתבי יד
- הצגה לחובות החילים בבית
- עזרה לנזקקים
- חידושי רוחניות לעולים חדשים
- מועד עליית לאומיות החילים
- שמעון תדמי

לקבלת העלון בדואר - במייל או לתגובות: refael260@gmail.com

הנצחה לזכר יקירכם ותגובות - נא לשלוח לתלמוד תורה ומפעלי חסד "תפארת רפאל"
המשרד: רח' קפלנסקי 1, קרית שלום, ת.ד. 12015 תל אביב, טל. 1-800-260-260